STUDIA Z PRAWA WYZNANIOWEGO | 2022
Vol. 25, 407–409
https://doi.org/10.31743/spw.14072
Received: Jul 19, 2022 | Accepted: Jul 31, 2022 | Published: Dec 22, 2022

Ogólnopolska Konferencja Naukowa – *Gwarancje formalne i materialne wolności sumienia i wyznania – stan de lege lata i postulaty de lege ferenda*, Wigry, 26–27 maja 2022 roku

National Conference *Formal and substantive guarantees of the freedom of conscience and religion – status de lege lata and proposals de lege ferenda*, Wigry, May 26–27, 2022

ANETA M. ABRAMOWICZ*
https://orcid.org/0000-0002-1601-6969

Gwarancje formalne i materialne wolności sumienia i wyznania – stan de lege lata i postulaty de lege ferenda to temat Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, która odbyła się w dniach 26–27 maja 2022 r. Obrady miały miejsce w Pokamedulskim Klasztorze w Wigrach w formie hybrydowej, co pozwoliło na jednoczesne uczestnictwo i zaprezentowanie swoich wystąpień zarówno stacjonarnie, jak i zdalnie. Organizatorami konferencji był Instytut Wymiaru Sprawiedliwości oraz Centrum Badań nad Prawami Podstawowymi Uniwersytetu Opolskiego. Konferencja była częścią projektu badawczego „Gwarancje formalne i materialne wolności sumienia i religii – stan *de lege lata* i postulaty *de lege ferenda*" realizowanego przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie na zlecenie Ministerstwa Sprawiedliwości. Jej celem było zaprezentowanie efektów podjętych badań przez uczestników wskazanego projektu naukowo-badawczego.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał dr hab. P. Sobczyk, prof. UO, Zastępca Dyrektora Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości. W trakcie konferencji zostały zorganizowane dwa panele obrad. W ramach pierwszego panelu, któremu przewodniczył dr hab. M. Bielecki, prof. ASzWoj, swoje referaty wygłosili: dr K. Zamirski (ChAT), pt. *Rejestr związków*

* Dr, Katedra Prawa Wyznaniowego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Al. Racławickie 14, 20-950 Lublin, e-mail: abrama@kul.pl.

ISSN 2081-8882 eISSN 2544-3003

wyznaniowych – postulat prowadzenia przez sąd(y)/MSWiA w wersji elektronicznej; dr A.M. Abramowicz (KUL), pt. *Prawo do ulgi podatkowej z tytułu dokonania darowizny na kościelną działalność charytatywno-opiekuńczą*; dr M. Ożóg (UwB), pt. *Gwarancje formalne i materialne prawa do opieki duszpasterskiej – stan de lege lata i postulaty de lege ferenda*; dr hab. J. Nikołajew, prof. UR, pt. *Gwarancje wolności sumienia i religii osób pozbawionych wolności. Stan de lege lata i postulaty de lege ferenda*; dr hab. J. Krajczyński, prof. UKSW, pt. *Gwarancje formalne i materialne wolności uzewnętrzniania przekonań religijnych. Postulaty de lege ferenda*.

W ramach drugiego panelu, któremu przewodniczył dr hab. P. Steczkowski, prof. UR, swoje referaty wygłosili: dr hab. K. Walczuk, prof. ASzWoj, pt. *Umowa jako pożądana podstawa regulacji stosunków między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi – regulacje i uwarunkowania polskie na tle innych krajów Europy Środkowej*; dr hab. M. Bielecki, prof. ASzWoj, pt. *Nomenklatura ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania – postulaty de lege ferenda*; dr hab. P. Sobczyk, prof. UO, pt. *Proceduralne aspekty realizacji art. 25 ust. 4 i 5 Konstytucji RP w odniesieniu do nowelizacji ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania*; dr hab. M. Różański, prof. UWM, pt. *Ochrona dóbr kultury w ustawie o gwarancjach wolności sumienia i wyznania – postulaty de lege ferenda*; dr hab. J. Krzywkowska (UWM), pt. *Współpraca wymiaru sprawiedliwości z sądami kościelnymi*; dr M. Strzała (UJ), pt. *Wybrane postulaty de lege ferenda w zakresie osobowości prawnej wspólnot religijnych*; dr M. Poniatowski (UKSW), pt. *Działalność charytatywna i opiekuńcza związków wyznaniowych w ustawie o gwarancjach wolności sumienia i wyznania – oczekiwana, pożądana czy zbędna?* Zaprezentowane wystąpienia w ramach obydwu paneli stały się inspiracją do przeprowadzenia ożywionej dyskusji.

Podsumowaniem i zwieńczeniem obrad konferencji było Posiedzenie Zespołu Implementacyjnego „Gwarancje formalne i materialne wolności sumienia i wyznania", które odbyło się 27 maja 2022 r.

Należy podkreślić, że podjęte badania w ramach projektu badawczego „Gwarancje formalne i materialne wolności sumienia i religii – stan *de lege lata* i postulaty *de lege ferenda*", których efekty prelegenci zaprezentowali w swoich referatach, obejmowały w pierwszej kolejności ustawę z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, która przez wiele lat nie była nowelizowana, na co wielokrotnie zwracano uwagę

w orzecznictwie i co postulowali również przedstawiciele doktryny. Trzeba zaznaczyć, że celem podjętych w ramach projektu badań było wypracowanie postulatów *de lege ferenda* odnośnie do tzw. ustaw wyznaniowych, dlatego głównie tej tematyce zostały poświęcone zaprezentowane referaty.

Analiza przepisów wskazanych aktów prawnych, a także ożywione dyskusje wynikłe po wygłoszonych wystąpieniach pozwoliły na wyakcentowanie ciekawych i różnorodnych postulatów *de lege ferenda* w tym zakresie. Podkreślono również, że analiza stanu *de lege lata* wymaga m.in. uwzględnienia konstytucyjnych i międzynarodowych gwarancji wolności sumienia i religii oraz zastosowania art. 25 ust. 4 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, np. w zakresie uchwalenia tzw. ustawy proceduralnej, na co ustawodawca nie zdecydował się od 1997 r.

Uczestnicy konferencji reprezentowali różne środowiska oraz ośrodki naukowe i badawcze w Polsce. Pozytywnie należy ocenić podjęcie tematu gwarancji formalnych oraz materialnych wolności sumienia i wyznania w kontekście naświetlenia potrzeby nowelizacji ustaw wyznaniowych, co wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie i doktrynie. Z aprobatą należy odnieść się również do inicjatywy organizatorów konferencji, by wygłoszone referaty zostały opublikowane.